

Årsbudsjett 2025 – økonomi/handlingsplan 2025-2028

Forslag fra Hole SV

Kommunedirektørens forslag vedtas med disse tillegg og endringer:

Økte utgifter:

1. Velferd – Dagsenter eldre

Utgifter pleie, rehabilitering og omsorg økes med 750' i 2025, 1.000' i 2026, 1.100 i 2027 og 1.500 i 2028 for å etablere og utvikle dagsentertilbud

2. Oppvekst – Vikarstilling barnehagene, opprettholde Sollihøgda barnehage og styrke skole

Utgifter til vikarstilling barnehage budsjetteres med 600' hvert år.

Utgifter til å opprettholde Sollihøgda barnehage budsjetteres med 600' i 2025, og 1.400' i påfølgende år.

Utgifter til skole økes med 1.000' i 2028

3. Samfunn – Driftsteknikker vedlikehold, gang og sykkelveger, arealplanlegger, Kulturmidler

Utgifter til driftsteknikker vedlikehold budsjetteres med 400' i 2025 og 750' i 2026, 2027 og 2028. I 2027 styrkes vedlikeholdsbudsjettet med ytterligere 250' og i 2028 med 179' i tillegg.

Utgifter til gang- og sykkelveger økes med 1.000' i 2027 og 2028.

Utgifter til arealplanlegger budsjetteres med 900' i 2027 og 2028.

Utgifter til kultur, herunder støtte organisasjoner, økes med 500' i 2025 og 2026 og 1.000' i 2027 og 2028.

4. Administrasjon og fellesutgifter - formannskapet

Formannskapetets disposisjonskonto økes med 79' i 2025 og 2026, 129' i 2027 og 200' i 2028.

Kostnader med innføring av eiendomsskatt budsjetteres med 1.000' i 2025 og 2026.

Økte inntekter og besparelser:

1. Eiendomsskatt innføres og budsjetteres med 7.500' i 2026 og 15.000' i 2027 og 2028.

2. Godtgjøring folkevalgte justeres ikke for pris- og lønnsvekst, og budsjettets med 229' i besparelse hvert år.

3. Utgifter til renter og avdrag reduseres med 1.100' i 2027 og 2028.

**Tabelloppsett endringer i forhold til Kommunedirektørens forslag
(alle tall 1.000 kr)**

Utgifter

Tekst	2025	2026	2027	2028
Barnehage Sollihøgda	600	1.400	1.400	1.400
Vikarstilling barnehager	600	600	600	600
Skole	0	0	0	1.000
Dagsenter eldre	750	1.000	1.100	1.500
Driftsteknikker vedlikehold, styrke ved	400	750	1.000	1.179
Gang- og sykkelveger	0	0	1.000	1.000
Arealplanlegger	0	0	900	900
Kultur	500	500	1.000	1.000
Formannskapetets disposisjonskonto	79	79	129	200
Innføring eiendomsskatt	1.000	1.000	0	0
Til disposisjonsfond	0	2.400	9.200	7.400
Sum	3.929	7.729	16.329	16.329

Inntekter

Tekst	2025	2026	2027	2028
Godtgjørelse folkevalgte	229	229	229	229
Eiendomsskatt	0	7.500	15.000	15.000
Reduserte renter og avdrag	0	0	1.100	1.100
Fra budsjettetert overskudd	3.700	0	0	0
Sum	3.929	7.729	16.329	16.329

Forslag til verbalvedtak:

1. Kommunedirektøren bes ta en pådriver- og koordinatorrolle overfor aktuelle myndigheter og utbyggere for å få fortgang i tillatelser og finansiering av kryssløsning Sundvollen. Hensikten er raskest mulig realisering av Sundvollen-krysset slik at en kan komme i gang med en styrt utbygging i Sundvollen i samsvar med kommunedelplan og kvalitetsprogram og legge grunnlag for stasjon på Sundvollen. Det forutsettes løpende informasjon til Formannskapet og politisk involvering når det er hensiktsmessig.
2. Kommunedirektøren bes etablere et samarbeidsforum mellom kommunen og relevante frivillige organisasjoner på flyktingefeltet med minst ett møte i halvåret. Hensikten er å bruke og koordinere kreftene best mulig for å integrere flyktingene på en god måte og bruke de ressursene flyktingene har til beste for dem selv og lokalsamfunnet.
3. Kommunedirektøren bes i årsrapport 2025 evaluere erfaringene med lederteam innen velferd og gi en vurdering av om det er en hensiktsmessig organisasjonsform også innen andre deler av Holes administrasjon.
4. Kommunestyret forutsetter at kommunedelplan Oppvekst legges fram for politisk vedtak i 2025 i samsvar med planstrategien og at framtidig barnehage- og skolestruktur utredes og avklares i Oppvekstplanen. Andre prosesser for nedlegging og sammenslåing av barnehager og skoler stilles i bero.

Begrunnelser

1. Styrking av tjenestetilbudet

Dagsenter eldre

Hole SV prioriterer midler til etablering og drift av dagsenter med aktivitetstilbud for eldre. Vi mener dette er et viktig og nødvendig tiltak for å bedre tilbudet til eldre i kommunen, og nødvendig for at flest mulig skal kunne bo lengst mulig hjemme. Vi prioriterer 750.000 til dette i 2025 og trapper videre opp til 1.500.000 i 2028.

Vikarstilling barnehagene

Vi prioriterer midler til å opprette en stilling som fast vikar, og budsjetterer med 600.000 til dette i 2025 og i resten av økonomiplanperioden. Bemanningen i barnehagene er svært knapp, og vanskeliggjør tid til planlegging og gir utfordringer ved sykdom.

Opprettholde Sollihøgda barnehage

Vi prioriterer også midler til å opprettholde Sollihøgda barnehage med 600.000 i 2025 og deretter 1.400.000 årlig. Sollihøgda velforening har gitt en god begrunnelse i brev til alle de politiske partiene. Vi legger vekt på at vi har et særskilt ansvar for Sollihøgda ut fra at Hole kommune arbeida aktivt for at Sollihøgda skulle være en del av Hole kommune. Barnehagen er viktig for å opprettholde Sollihøgda som levedyktig lokalsamfunn. Skatteinntekter fra innbyggere på Sollihøgda utgjør langt mer enn innsparingene ved å legge ned barnehagen. Vi mener også at det er forhasta å foreta nedlegging av Sollihøgda barnehage rett i forkant av en helhetlig gjennomgang av barnehagestrukturen i kommunedelplan oppvekst.

Styrke skole

Skolene i Hole gjennomfører nå en kraftig kostnadskutt ut fra kommunens vanskelige økonomiske situasjon. Vi er bekymra for konsekvensene for de mest sårbare elevene som trenger ekstra støtte og hjelp, og for arbeidet mot mobbing og skolevegring. Vi prioriterer derfor 1.000.000 til å styrke skolen i 2028.

Styrke kulturen

Hole SV er svært bekymra for konsekvensene av de foreslåtte kuttene på en rekke budsjettposter til kultur. Vi frykter at tilbud reduseres eller forsvinner og/eller at kontingenter og egenandeler økes med de konsekvenser det har for deltakelse fra de med minst økonomiske ressurser. Uten å ta stilling til fordeling på underposter, foreslår vi å styrke kulturbudsjettet med 500.000 i 2025 og 2026, og med 1.000.000 i 2027 og 2028.

Driftsteknikker vedlikehold

Hole SV prioriterer midler til stilling som driftsteknikker med 400.000 i 2025, og med helårseffekt på 750.000 fra 2026, og setter i 2027 og 2028 av noe økte midler til vedlikehold. Hole har stort vedlikeholdsetterslep på bygg og eiendommer. En rekke mindre reparasjoner og vedlikeholdstiltak kan enkelt utføres med økt bemanning, og spare vesentlig økte kostnader til større reparasjoner seinere.

Gang- og sykkelveger

Hole SV prioriterer en million årlig til gang- og sykkelveger fra 2027.

Hovedbegrunnelsen er trafikksikring, men trygge gang- og sykkelveger er også et viktig miljø- og folkehelseiltak for å stimulere til økt gange og sykling.

Arealplanlegger

Viktige planoppgaver utsettes nå i Hole på grunn av manglende planleggerkapasitet med de negative følger det har for bærekraftig planlegging og utvikling av Hole. Vi prioriterer derfor 900.000 til en planleggerstilling fra 2027.

Formannskapets disposisjonskonto

Hole SV mener det er viktig at formannskapet har noe midler til disposisjon som raskt kan brukes til høyt prioriterte oppgaver utenom budsjett. Det illustreres eksempelvis av at det nå kan bli behov for at kommunen bidrar økonomisk til å beholde det 4-årige utdanningsløpet helsefag.

Innføring av eiendomsskatt

Hole SV budsjetterer med 1.000.000 i 2025 og 2026 til innføring av eiendomsskatt basert på erfaringene fra forrige runde med innføring av eiendomsskatt. Begrunnelse for innføring av eiendomsskatt gis nedenfor.

2. Inndekning

Eiendomsskatt

Det er gjennomført omfattende innsparings-, omstillings- og effektiviseringstiltak i 2024 og ytterligere er forutsatt i kommunedirektørens budsjettforslag for 2025. Likevel klarer en ikke å nå målet om et driftsoverskudd på 1,75% av driftsinntekter verken i 2025-budsjettet eller i økonomiplanen 2025-2028. Hole SV mener det ikke er bærekraftig, og setter Hole kommune i en for sårbar situasjon. Dette forsterkes av at det i økonomiplanen ikke er tatt høyde for å gjøre noe med vedlikeholdsetterslepet på kommunens bygg og eiendom, og av at vi veit at det kommer ikke-budsjetterte investeringer til bl.a. brannstasjon, dagsenter, barnehager og antakelig skole. Etter vår vurdering er det av hensyn til tjenestetilbudet og kommunens ansatte, ikke rom for innsparing, effektivisering og omstilling ut over det som er lagt til grunn av kommunedirektøren. Økt befolkningsvekst vil føre til økte skatteinntekter, men også til økte utgifter til både drift og investeringer i tjenestetilbudet, og en kan ikke budsjettere med økte inntekter begrunna med forventa befolkningsvekst.

Hole SV mener derfor at den eneste akseptable og sikre muligheten til nødvendig styrking av kommuneøkonomien er å innføre eiendomsskatt. Vi foreslår en svært moderat eiendomsskatt med 1 promille første år som så økes til 2 promille fra andre år, med høyt bunnfradrag (1 million) og med mulighet til å søke fritak når eiendomsskatten faller urimelig ut for enkeltpersoner. Vi er helt åpne for å drøfte utforming av eiendomsskatten med andre partier slik at den blir mest mulig treffsikker og rettferdig. De aller fleste kommuner har eiendomsskatt, herunder Ringerike og Jevnaker. Hole har en befolkning med inntekter over landssnittet, og derved bedre økonomisk mulighet enn de fleste til å bidra til fellesskapet med eiendomsskatt.

Det er en langsiktig prosess å innføre eiendomsskatt. Et vedtak om å starte forberedelser nå kan tidligst føre til at en innfører eiendomsskatt med 1 promille fra 2026 og med 2 promille tidligst fra 2027. I denne kommunestyreperioden har vi derfor ikke mer enn tida og vegen for å sørge for bærekraftig økonomi i Hole kommune. Det er derimot raskt gjort i årlig budsjettvedtak å sløyfe eiendomsskatten med virkning fra påfølgende år om en finner at de økonomiske vilkårene endrer seg slik at en ikke har behov for eiendomsskatt.

Godtgjøring folkevalgte

Ansatte i Hole kommune er gjennom tøffe effektiviserings-, omstillings- og innsparingsprosesser. Det medfører en travlere arbeidshverdag, økt arbeidsbelastning og ulemper for mange. Tilbakemeldingene i trepartssamarbeidet og fra direkte kontakt med fagforeninger er at det er gjennomført gode prosesser og vises stor forståelse blant ansatte for økonomisituasjonen. Som et ledd i kommunens omstilling-, effektiviserings- og innsparingsprosess, for å vise at folkevalgte tar sin del og vise at vi forstår og verdsetter ansattes innsats, har Hole SV lagt til grunn at det ikke kompenseres for pris- og lønnsvekst i godtgjørelse til folkevalgte. Årlig innsparing 229.000.

Fra budsjettert overskudd

For å ivareta viktige oppgaver i kommunen og for å unngå at arbeid med innføring av eiendomsskatt fører til ytterligere innsparingstiltak, budsjetterer Hole SV med bruk av 3.700.000 i 2025 fra budsjettert overskudd. Med et vedtak om innføring av eiendomsskatt mener vi det er fullt forsvarlig. Vårt budsjettforslag innebærer at vi allerede i 2026 kan avsette 2,4 millioner mer enn i kommunedirektørens budsjett til disposisjonsfondet, og fra 2027 ivaretar målet om 1,75% av driftsinntekter, dvs. 13 millioner kroner.

Redusert renter og avdrag på lån

Hole SV legger til grunn at et disposisjonsfond på 10% av driftsinntekter, dvs ca. 70 millioner, er tilstrekkelig. Kommunens mål er tjenesteyting – ikke størst mulig disposisjonsfond ut over det som trengs for trygghet. Hole SV mener derfor at midler på disposisjonsfondet ut over 70 millioner, bør brukes til investeringer og derved redusert låneopptak. Vi har ut fra vårt budsjettforslag budsjettert med 1.100.000 i reduserte utgifter til renter og avdrag fra 2027.